

6
Hier begint die werdighe passie en
lijden ons liefs' heeren Ihu xpi also
si eenen gheesteliken mensce vthoont is

Het was een mensce tot eēd
tijt in sijn gebet en begeer-
de hertelic dz bitt' liden os
liefs heere Ihu xpi inder
herten te dragē. en begeerde nuz begee-
ten En hi badt d' godliker vaderliker
herten dat hi hem gewerdigē wilde
dat hi mocht worden een hertelick
medelijd' sijns enige geboren soens' en
met hē aendē cruce genagelt worde
met soe veel ween als den mensche
daer af geschien mocht. **H**ier nae
geuielt dat desen persoē daer ic af
scriue geantwoert wert en geopēbaet

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

alsoe na bescreuen staet die harde en
eyfelike pijn die xps leedt in sijn
sterflik noot Want het al dees me
ste begeeren was te ouerdencke en
hem te oeffene in dz bitt lide ons
liefs heeren Ihu xpi. en te draghe
met begeerte dach en nacht inder
herte en gedachten En ooc hoe wel
dz dese pijn ons liefs heere die ick
gerne scriue soude ouermids der
grien en belieue gods alle god ind
euangeliē niet en staen die doch
goede mensce in aendenckemisse sijn
passien gelooflijc sijn. en en sijn oock
niet tegen die hei. scriftueere. want
die vier euangeliste scriue dae af
cortelic en al dzt vani node was

en dz and
in dien tij
de gecruis
noemē n
wel doer b
kerstenly
minnend
niet te v
hi sijn me
veiende s
hier aen
claget sijn
ogen is o
den schon
die passie
beginner
baert is

en dz and' liete si al bliue. **N**u dz was
in dien tijt en in dien dage doemen
de gecruiste cristu niet en wilde horen
noeme **n**zer nu is sijn godlike eere
wel doerbroken en openbaer inder
kerstenlyz en voc heymelic in menig
minnend' herten. **N**u hier om en est
niet te verwonderē oft ogelooflic dat
hi sijn menscelic lijden enich vā sine
vriendē soude openbarē. **N**u die hem
hier aen stoten oft ongelooflic sijn die
claget sijn' blintlyz want den sieckē
ogen is onlijdelic dē claen dach en
den schonē sonne schijn. **A**ngaende
die passie en lyde ons heere Jhu xpi
beginnen ald' so si ene mensce geope
baert is gesien en gehoort heeft inde

geest. ooc dat ic gehoort heb preken
ende gelesen

En mensce was tot eend' tijt
in sijn gebet na gelboente so
voersc staet **E**n hi arbeide hertelic
om medelijde te rijge in die passie
ons heen **A**ls nu so ouerdacht die
mensce die goetheit gods. als nu die
mogethz gods als nu die wijsheit
gods. menich sius d' weldade die god
ons gedaen heeft **E**n hi badt zeer
hertelickē also wel te vmoede is vo'
die salich: vā allē menscē **M**et
grot' arbeidelichz ouerdacht dese
mensce die menschnordinge os liefs
heer **I**hū **x**pi. en ooc dat weedelik
en pijnlic lieden dz **x**pc do' sijn goethz

geledē hee
menscē he
het en ma
na onsen
moete wi
ruste cons
vā al dz a
en also w
nu so we
wegē toeg
xpi sien e
suldiht nu
vstaē dat
wat het
lic en be
bekent e
denct

geledē heeft. **N**ū hi socht al dz eens
menscē herte v̄morwē mach. wāt
het en mach niet al comē en̄ gaen
na onsen sin en̄ appetijt. **M**er tē ierste
moetē wi hebbē een ōbelēmerde ge-
ruste consciencie en̄ eē gebreec herte
vā al dz aertsch en̄ v̄ganchelic is
en̄ also wil god dan tot os comē
Nū so wert desen mensce vā gods
wegē toegesprokē. **W**ildi al dat lidē
xpi sien en̄ hoon en̄ wel beuudē soe
suldijt nū al te samē siē en̄ hoorē en̄
v̄staē dat wtlvendich lidē ons heen
Wāt het is dē hemelste vad behaech-
lic en̄ bequaē dzinē des soens lidē
bekent en̄ belveent en̄ minlic ouer-
denct. **N**ū m̄z desen wert dese mēscē

gebrocht oft geuvert indē geest t̄ ste-
dē da' xpc met sinē jongen tot sinē
gebede wilde gaen. en sach xpm vā
sinē jōgen quē een stuck wegēs. en
neychde da' ned' op sijn knien ende
sprack. **W**vad' mi gaet noot aē ende
anxt. macht sijn soe neemtfse vā mi
doch so gesiede dinē wille en niet
dē mijne. En hi bede eē lange wile
da' na **D**ie woerdē en v̄stont die
mensce w̄ mer si hoorde die stemme
Doē stōt onse lieue hee' op en giac
tot sinen jongen als eē mensce dien
sijn's selfs v̄driet. en vātse slapende
hi wectese en sprack **W**leyd' slaept gi
anxt en noot v̄liest hē aeu des mē-
scē sone **W**aect en bidt dat v̄ die dūuel

niet en bec
here wed'
te vorē ded'
d' dā hi te
knielde w
grot' stem
noot. mac
mi. doch g
dē mijne
werf en d
en het wa
stemē D
wed' me' d
Doē stō
wed' tot f
des doots
hē wat

9
niet en becore. **¶** En doe ginc onse lie.
here wed' in sijn gebet voord' da hi
te vorē dede. en sine anxt wert mee'
d' da hi te vorē geweest hadde. en hi
knielde wed' ned' en sprac my eend'
grot' stemme Wader siet aē dijns kints
noot. macht wesen so neemtse van
mi. doch gesciede dijne wille en niet
dē mijne. **¶** En dit gebet was ander
werf en duerde lang' da te voren
en het was ooc herd' en my luyder
stemme. Die stemme hoorde die mēsche
wed' me' die woerdē en vstont si niet
¶ Doe stot onse l. here wed' op en ginc
wed' tot sine jōgen. doe ginc hē aen
des doots noot en anxt. **¶** En hi waen
hē wat vtroost hebbē my sine jōgen

vandē līdē dat hi doch wiste dat hijt
lijden soude. mer hi vātse wed' slapē
de **D**oen wert hi zeer bedroeft van
ōbegripeliken liden dz hem in drāc
en hi wectese en sprac **D**slaepti. staet
op en bidt. want hi wakēt en is. **h**ie
bi die **m**i da' geue sal in die handen
d' jodē **p**ete' slaepti. gi spracēt dat gi
met mi gaē wildet indē doot. waet
en bidt dat v die duuel niet ē becore
Weet dz v in dese nacht anxt en
noot aē sal gaē **W**āt die herde sal
wordē geslage en die scaepē sullē wor
dē gesceyde **E**n onse l. here keerde
hē wed' tot **s**cē **p**et' en sprac **I**c segge
v **p**eter als gi wed' comē sult so suldi
die vstroeyde scaepē v'gaden en steckē

Hie wt
also dz v's
peter hē t
te en wist
haechde o
doe ginc o
gebet veel
enē berth
vol en sijn
also luyde
lijde en b
ere o beu
En hi f
lijde d'ys
gi enige
laet voer
vā desen

10
Alsie wt vstot die mēscē en het w
also dz vps dese woerdē sprac tot sē
peter hē tot enē t'rooste. wāt hi mēc
te en wist wel dz hi onse l. hee' mis
haechde o' sine slaep en a'anchz **W**ā
doē ginc onse here noch wed' in sijn
gebet veel voorde' dā te voor' aen
enē berch **W**ā sijn gemoede wert so
vol en sijn stēme wert so groot dz hi
also luyde riep van obegripeliken
lijde' en bangicht' die alle sijn natu
ere o' beuange' hadde en do' drongē
Wā hi sprac Wad aefiet dz aytelic
lijde' d'ys soens. mach dat sijn of weet
gi enige' wech in ulve wijschz dien
laet voer' gaen dz ic vlatē worde
vā desen scādelike' doot **W**hi weet

wel vad' my' vleesch is nanc' en' de' geest
is bereet uwe' wille te volbrengē. **E**n' doe'
hi dit gesprokē hadde doe' do' giuc' eē doot
an'yte do' alle sijn ledē en' dat schein wel
aen sijn misbaer want hi werp hem ned'
opt' eerde' n'z groot' bangicht'. **E**n' wert
voepen' en' weenen' met' inwēdelik' her-
ten en' sprach' **D** getrouwe vad' en' siet
n'z aē d'ys soēs noot' mer siet aen dinen
ewigē wille en' diē laet' voert' gaē. **E**n'
in die selue' vre en' tijt' was hē tegēboe-
dich' alle dien an'xt' en' pine die hi lijden
soude vā woerdē en' vā werckē als oft
hise te hāts geledē hadde. **E**n' doe' v'hiēf
hē eē doot' wee doe' alle sijn ledē en' na-
tuere en' hi strecte hē cruyfswijs wt. en'
dit geduerde wel so lange d'zme' wel enē

D
v' psalm ha
was alsoe ey
dyet sijn jōge
En' da' o' gū
v'laecht en' s
en' an'xt' **E**n'
roude en' vo
eerdē als ee
noot en' an'
da' na do' gi
ogēboendik'
mensch' **v**
hite do' bra
ticht' die xpc
hiep tottē m
doerde. en'
d'z wt goet

vij. psalm hadde gelesē. en sijn gebaer
was alsoe eyfelicē groot dztet goet was
dztet sijn jōgen n̄ en hoorde oft ē sagen
Wā da' o' ginc hi verre vā hē op dz si n̄
vsaecht en soude wōde vā sine liden
en ayt. En hē doerginc eē ouerdrachlike
wōde en vorst doe hi stille lach opter
eerdē als een mensce die vā doots
noot en ayt sine geest op geue wil. Wā
da' na do' ginc hē eē ouerdrachlike en
ogelboenlike heitte en vie'. als oft die
menscz xpi geejnt soude hebbe. Wā die
hitte do' brac en do' brande alle die vōch-
tichē die xpc in sijn natuerē hadde. en si
liep tottē merge mit gebeente dz si dz ver-
dorrede. en tottē bloede in die aden dz si
dz wt goet. Wā si vsoende en si dhwac dē

mense die god vernicht was also seel dat
dz bloet oue alle sijn lijf wt dranc **W**
ginc oueruloedelic wte ogē wte moude
wte nosen en wte oore **E**n dranc wt
oue alle sijn ledē dat hi vloeyde vā bloe-
de en wat gemeuget en in eē vernicht
Wn also in die dootlike myt quā een
engel en sprac tot hem met eenre godlike
cracht **S**taet op en weest sterc ghi sult bre-
kē adams bant en ghi sult afleggē dñs
vaders toern en gi sult alle seerichē heylē
en ghi sult vsoenē dat mēsclic geslachte
gnet ouersaecht die cracht vaders is v
eē ondstāt en ondhout **I**n die seluē twost
richte hē **I**hs op vand aerdē in alsulckē
godlike loue als een mense die vander
doot opuerstaē is **W**n nuz grot begeertē

stont hi op. e
grote dropelē
doen **E**n sijn
dz si met me
dz si opt aeri
en doredet
like crachtē
en hi vantsē
hem liedē n
ly **D**ghi tra
staert ghi n
op. hi is hie
geue sal v
eē godlike c
en mi aen
Judas me
tege **I**hm

12
stont hi op. en sijn aensicht was hē nuz
grotē dropelē bloets berōnē en beliep noch
doen. En sijn cleeden wān also vol bloets
dz si niet mee ontfangē en mochtē soe
dz si opt aerdē vloeyde. en die aerde indrānt
en dōredet. En also stont xpc op nuz god-
like crachtē en ginc wed tot sine jongen
en hi vantse wed slapeū. En hi sprac tot
hem hiedē met eend mild otfemhertic
h3 **D** ghi trage en ghi crancke aē v seluē
slaept ghi nū. het is genoch geslapē staet
op. hi is hie die mi in die handē d' bōse
geuē sal. **B**erbet v gemoede en otfant
eē godlike crachte. het gaet v aē dē strijt
en mi aen dē noot. **B**innē desen quān
Judas met eē dūuelse cracht en tradt
tege Ihm en boot hē sijn armē te ouāgē

en sine mont tot ene ruffe **W**ā in dier
berueringe dat judas Ihū roerde doe
ottveeck hē die dūuel en hi wert alsoe
crack dz hi ned' geuallē soude hebbē **D**oe
sprac Ihūs tot hē **V**rient. die hi viant
bekende. wa' om fidi gecome. gi greeft mi
teekē d' vrientscap en ic weet doch wel
dz gi nye tot mi waert vrient en waet
en nochtan hebdi veel vrientscappē vā
mi ontfangē **D**ese suete woedē os heen
dedē judas so als dē strick des doots. en
hi ginc te' vā osen l. here **W**ā doe keede
hē Ihūs tottē jodē die ny judas quame
Het was dz ald' booste volc wāt si waen
besetē met die ald' boeste dūuelē die luci
fers ald' naeste gesellē wān. en dit betve
sen si wel aē Ihū als gi noch hoorē sult

Want hadde si n
de dz vsmadelik
Ihū aengedaē
lik gefenid' her
roepen tegē Ihū
sprac xpc tot hē
simeu **V**rien so
sint groitvelik
si sprac **I**c ben
dūuel en dē bo
en si vielē ned
woest hadde
die hemelste v
Ihū volbracht
bostige. en hier
se alle ha' tra
en die dūuel v

Want haddē si mee' cōnē bedentkē oft vū-
 dē dz vsmadelik' oft pijnlik' was si haddēt
Ihū aengedaē **D**oe quānē si miz vūeer-
 lik' gesenjd' hertē en met vthroede sinne
 roepen tegē Ihū dz ald' soetste lam **D**oe
 sprac **xpc** tot hē miz eend' saechtmoedige'
 stemen **W**ien soect ghi **D**oe antwoerde
 si miz grouwelik' stemē Ihū nazarenu
Hi sprac **I**c bent **D**at woert benam den
 dūuel en dē boosē volcke al ha' cracht
 en si vielē ned' t' aerde als oft si doot ge-
 weest haddē **D**oe v̄wectese en sterctese
 die hemelſce vad' die da' wilde dz die doot
xpi volbracht worde vo' des menſcē ver-
 lossinge. en liet dē dūuel en dē bosē mē-
 scē alle ha' cracht en macht wed' ontfingē
 en die dūuel richte dz volc wed' op **D**oe

gingē si met grot v̄lvoethyt en gerūchte
wed tot Ihm̄ Doē sprac Ihus adēverf
Wie soecti Si riepē Ihm̄ nazareth Doen
sprac Ihs wed tot hē alle Ik bent Doē
vielē si wed t̄ aerde. en als si wed tot Ihm̄
quamē so vraechde hi wedē. Wie soect ghi
en dit was derdelverf Si sprake Ihesum
nazarenu Doē sprack Ihus Ik hebt v̄ge
seyt dz ict bē. Wāt gi mi soect so laet die ad
alle gaē en neemt mi en doet n̄z mi al dz
ghi wilt Hi desen woerdē wort os geleert
en is te v̄staen wie xpm̄ geestelic soeckē
wilt die sal alle dinc latē ouē gaen. soe
vint hi Ihu en doet met hem al dat hi
wilt En ald̄ ḡrēpē si Ihm̄ met grootē
v̄lvoethyt en duuelf̄ begeertē Die eē viel
hē int hae. die and̄ inde baert. die derde

in sijn cleed
ald̄ was
n̄z meer aē
beruende
doē die ierf
doē wert h
hemelstē
dz doch me
sind noot
met grou
en slage n
aensc̄y en
hi dicke t̄
mee dā hi
stietē hē
ē hadde t
gē vā st

in sijn cleeden. die vierde in sijn beenen
Galdy was sijn lijf also volhandē dzter
 nyz meer aē hem ē mochte. en si stakē eē
 bernende fackel in sijn aensicht. Ende
 doē die ierste hant aē xpm geslage wert
 doē wert hi benomē en beroeft vā sijnē
hemelscē vad. vā alle hulpe en troost
 dz doch nie mensce meer ē gesciede in
 sijn d' noot. also wert Ihs henē getogē
 met groutvelikē gebar'e nyz met stoten
 en slagē nyz gewapēde vūyſtē in sijn scōw
 aenscū en op sijn gebūdide hooft dat
 hi dicke t' eerdē viel. **W**ā si slepytē hē
 mee! dā hi gnē mocht. en si sloegē ende
 stietē hē so seer ou' alle zyn lijf dz hi niet
 ē hadde tē was al geswolle en op gedrou-
 gē vā stotē en vā slagē. al dat si bedēckē

condē dz bedreue si oue^r sijn scoō lijf nyz so
fennig^h hertē oft hē elckē slach gedoot
soude hebbē Si togē hē dz hāy^r wt dē
hoofde dz die lockē des hāy^r bidē we
ge gestroeyt lach opt^r aerde. Die eene
tooch hē nyztē hāy^re. die and^r nyzten
baerde. Die sommige togē hē nyztē oore
als of hi eē sot en door getweest hadde
Si worpē hem seel o dē hals en bonde
hē die handē te samē oue^r eē met eē
grootē worde. en sleyp^tē hē nyz dē zee
len die hi o dē hals hadde en o die mid
delt sijn^s lijfs da^r hi mede gebondē was
die eene herwaerts en die and^r gins
waerts oft si hem getworcht soudē
hebbē. Die sommige togē hem met
tē zeelē die hi o sijn handē hadde oft

si hē die m
hebbē Die
die and^r r
oor nyztē b
Uhm gelic
vborqē
loop en str
sijn beene
op sine r
kelde. ee
die and^r w
waert str
ronde ge
waert op
dat hoef
togē hē
bart als

15
si hē die armē wtē lijue getogē soude
hebbē Die eē ructe hē nyzte hayre ned
die and' ructe wed' mette hayre op en
ooc nyzte baerde. en si gebaerde met
Ihm gelic oft si enē hont haddē wille
vlvorgē ¶ Die sommige namē haen
loop en stietē Ihm met hare voete tegē
sijn beenē en leyndene ¶ En die sommige
op sinē rügge dat hi tegē die aerde struy
kelde. ee' hi dā geheel viel so ructe hem
die and' wed' op nyzte hayre dz hi gins
waert struykelde ¶ En ee' hi ginswaert
conde geuallē so ructe si hē wed' der
waert op ¶ En ald9 brochte si Ihm wt
dat hoefkē dē berch ned' gesleypt. Sy
togē hē mette zeelē en nyzte hayre en
baert also sleyptē si Ihm en moxpe hē

dick oud' ha' voetē en si riepē en cresscē
met also vuerlik' v'boed' stemē en ge
bare als oft si enē wolf vo' handē had
de gehadt also brochtē si hem t' poortē
in vā Iherusalē dz hi niet enē rechtē
voetstap met sinē voetē en tradet. me?
si slejptē en togē hē dz si hem brochten
in annas huys. Doē togē si hē sij cleeda
wt en dedē hē enē strick aē sijn handē
en si togē hē also naect om eē grote
colonne dzinē tusscē sijn hei. lichaem
en die colone is eē stroo en soude heb
bē mogē stekē so vast v'lochtē so vast
aē en si was vā moxmar steē gemaect
En die strickē die aē sijn gebrūdide
handē wan die d'vongē dz v'leesch en
dz bloet also zee' dzinē dz v'leesch ende

bloet sach ge
bloet wilde t
w'ffingē.
en vingen
oft si al te m
Doen ginc
here Ihm
en si atē v
chere W
bluē staē
martela
haddē so
en pijndē
gelesen d
lē en stak
Mer si m
brandē

bloet sach geswollen vo die strickē **E**n dat
 bloet wilde tottē nagele vā sine h. vingen
 wtspringē. en die nagele en die handen
 en vingen werdē so swert vandē bloede
 oft si al te morselt otstückē haddē getweest
Doen ginc dat vwoede volc vā onsen
 here **I**hū en lietē hem so gebondē staē
 en si atē en dronckē en maectē goede
 chiere **E**n da' moste Ihus aē die mlōne
 bliuē staē sond' enige troost als eē allēdich
 martela' **E**n doe si getē en gedoncken
 haddē so quā die eene na den anderē
 en pijndē **x**p̄m menig' leyē **I**c heb eēs
 gelesen dat si brochtē bernende eyersca-
 lē en stakrēse tot menig' stedē aē sijn lijf
Mer si namē yserē gloeyen platē en
 brandē vandē vierē en dructense ouē

al sijn lijf en ooc aē sijn scoō aensicht dz die
suete Ihūs riep miz lud' stemē vā ohe-
gripelik' pijnē. En als si die platē en
brandē af dedē so vlyhief ha' die huyt
vandē vleesche miz grote bladen so was
si vscrompē en vbrant. **D**oe vlyhieuē
die jodē ha' stemen met groūvelike
gebar'e en spogē en slogē hē met ghe-
wapende handē in sijn aensicht. **A**ldy
brochtē si den nacht ouer' miz Ihū ghe-
būdiyt. **W**āt al da' diuēlscē hertē ver-
dencken conde dz dedē si hem aen en
volbrochtē ouer' hē miz wijsen miz woer-
dē en met werckē. **S**i handeldē hē also
ōscaemelick en so scandelic dz tet nye
mensche geheelic ē is geopenbaert. en
en dz ooc miz behoordic ē is dzmēt also

plat scriue
kenlic is en
ge. dā salt
wordē ha'
wille en tē
Al dit sa
eē lof dē h
geledē heer
Eer doe
si onse her
sijn cleeder
lic hem n
en slagē
mensche
Hoe oſc
hem opt
en cū ic

plat scriuē sal alst mach gescien wel
 kenlic is enē mensce vo' tē jonytstē da-
 ge. dā salt vandē bosē geopenbaert
 wordē ha' quade meyninge en' haen
 wille en' wercke die si aē xpo begingē
¶ Wā dit sal dē goedē dā sijn eē vere. en'
 eē lof dē hemelstē vad' dz xpc also vele
 geledē heeft do' hē vandē bosen voldae
¶ Ver' doe den dach op giuc so namen
 si onse here vand' calōnen en' dedē hē
 sijn cleedere wed' aē en' sleypē en' troc-
 kē hem met menigē eysekikē stootē
 en' slagē roepen en' crijssen met on-
 menselic gebaer tot cayphas huys
¶ Hoe o'scarnelic en' scandelic dz si nu
 hem opt' strate en' in huys sprakē dat
 en' cā ic oft niemant gescriuē oft

voort brengē. **S**i brochtē hē vo' cnyphas
en besculdichdē hem m̄ menige qua-
de valsc̄e logene. **S**i seidē dz hi was
eē vkeerd' d' werelt en eē afbrek' des
goets. eē o'cuysse. eē vraet eē droncknaet
en eē vderue' des volcx. en eē vstoor-
d' en brek' der gebodē en d' eelwē. en
dat hi hē seluē god maecte. **E**n m̄zē
cortstē gesejt al die o'duecht die si op
onsen l. here denckē oft spreke' mochtē
tē die sprake' si. **D**oen sprac cnyphas
tot onsen l. hee. **S**ijdi die sone gods dz
segt mi **I**hūs sprack. **G**hi segt dz. en
so ghi spreect so ist. **D**oe' keerde hem
cnyphas o' tottē volc en sprac. **W**at
behoeuē wi nū mee' gethu'ygē. hi heeft
hem seluen bekijst en heeft god aē sijn

en gesproke
en eenē dē
die wi hem
suerde sijn
aerde. **E**n d
grie en gen
vā xpo ont
us aldy ges
ha' die sem
and' hoese
En si na
fi alle dē n
ste pijnlich
gepijnicht
bondē we
sleypē en
gelic eenē

eer gesprokē. hi wartic sculdich doots
 en eene dē lasterlicste en pijnlicsten
 die wi hem aē doē mogē. En cayphas
 scoerde sijn cleed en werpse ned ter
 aerde. En da mede werp hi alle die
 gte en genade vā hē die ymermee
 vā xpo ontfangē soude. Dat cayph
 as ald9 gesprokē hadde dies vbljde
 ha die senijnde herte d' jode en dat
 and' boese volc en si loegē in ha' herte
En si namē dē vmoeyde Ihm die
 si alle dē nacht nuz die ald' wtueme
 ste pijnlich: die si vdencke mochte
 gepijnicht en vmoeyt hadde. En si
 bondē wed' sijn handē te samē en si
 sleypē en togē dz saechtmoedige lam
 gelic eene dē ald' sculdichste en quaet-

ster dieff die mē hadde mogē vinden
En alle die pijnlich: die si hē te vorē
haddē gedaen in woerdē en in werck
kē als vōsc is die dedē si hē al wed
aē en noch veel meer dānē wtsprekē
off scriuē cū **aldy** brochtē si **xpm** tot
pilatu. En doe si hē tot pilaty broch
tē doe riepē si so vūaertlic als oft si
enē vdoeme ald' werelt haddē gebrō
cht En ē hadde pilaty ha' meyringe
te vorē n3 gelwetē hi soude gewaent
en besocht hebbē dz si hē ontfet en
benomē soude hebbē vā alle sijnder
macht en heerlich: die hi hadde soe
vūaertlicē gebae' maken si ou' **xpm**
gebūdiht. Mer wāt hēt wel wiste en
hēt mede te sattuē gedreue hadde so

quā hi valsc
moedich here
se mensce ged
n3 af getwetē
dz ofalich volc
doet vā **xpo**.
pilas gescheyd
kē hadde dat
suldich ware
dadich mens
alsulche gett
hoort hadde
vblēt en hi
tot hē **Wie**
sweech **Ihu**
woerdē. wā
geseyt was

19
quā hi valscheic voort als eē saecht
moedich here en sprac **W**at heeft de
se mensce gedaē recht off hi da te vorē
nz af getwetē en hadde **D**oen riep
dz osalich volc en seide grote euēl mis
daet vā **xpo**. en seidē hoe dz si vā cay
phas gescheydē wan en hoe hi gespro
kē hadde dat hi eenē lasterlike doot
sculdich ware. en dat hi eē quāet mis
dadich mensce waerē en dz cayphas
alsulcke gethuych vā sijne monde ge
hoort hadde **D**ies was pilatus zeer
vbljyt en hi nā xpm alleene en sprac
tot hē **W**ie sijdi wat hebdi gedaē **D**oe
siveech **I**hūs en en wilde hē nz ant
woerdē. wāt hi wist wel dz hē te vorē
gesejt was wie hi ware en vā wae?

Dhi quā. vā Ihūs vriendē en vianden
Doē sprac pilatus tot xpm seē scudie-
lic waer o swijchdi en ē antwoert mi
niet weet gi n3 dz ic gelvelt heb ouē
v **D**oē sprac Ihūs Ic weet wel dat gi
geē machte en hebt ouer mi het en
wort v al gegeuē vā minē hemelscen
vad **D**oē sprac pilatus Soe bistu gods
sone also hebbē si mi geseyt die v mi
gegeuē hebbē dz cayphas dz vā ulwē
monde gehoort heeft en heeft v doe
ulve eygē woerdē te doot vordelt
Sijdi die gods sone dz segt mi **D**oen
siweech onse here **E**n doē sprac pilatus
wed. waer om ē segdi mi die waerhz
n3 **D**oē ^{sprac} xpc seggen. seg icse v ghi en
geloofft mi n3. en da om hebbē si meer

gesondicht die
dit sprac Ihūs
bekende wel d
gelveest tot g
houerdige wa
getrouwe wa
nē pilatus. w
met houerdig
wel dz gi sijt
ghi segt dz e
Wat hebdi
is op v **D**oē
hē n3 antwo
heer wed e
en sprac Ic
in hem Do
mensce vlt

20
gesondicht die mi v gegeue hebbe **En**
dit sprac **Ihūs** dā ō tot pilatū wāt hi
bekende wel dz hi ontfandelic hadde
gelveest tot genadē ē hadde hi die ydel
houerdige woerdē iz gehadt. mē dat
getrouwe woert **xpi** en venichde iz
aē pilatus. wāt hi sprac wed' tot xpm
met houerdigē moede **So** hore **z** ich
wel dz gi sijt gods sone **Doē** sprac **Ihūs**
hi segt dz en ic bent **Doē** sprac pilatū
Wat hebdi gedaē dz v volc aldus grā
is op v **Doē** sweech **xpc** en en wilde
hē iz antwoerdē **Doē** nā pilatūs ōsen
heer wed' en leyde hem tottē volcke
en sprac **ic** ē vnde geē sake des doots
in hem **Doē** riepē si alle als ōstunige
menscē vtoedelic en sprakē **hi** heeft

Alle die werelt bedrogē en alle dz volc
gestoort hi predict eenē andū god en
gelouē en een andere eelue. en hi seit
dat hi selue god is. **¶** Doē nā pilatus Ihm
en ginc wed' m' hē en sprac. Nu hoort
gi wel hoe dz volc vo' v gesprokē heeft
en v also swaertlikē besculdich heeft.
¶ En Ihūs sweech en ē wilde hē m' ant-
woerdē. **¶** Doē wert pilaty te rade met
sijnē ridders en sargantē hoe dz hi hē
wilde vsonen met herodes. wāt hi
hoorde seggē dat herodes xpm gerne
gesien soude hebbē. **¶** En ooc ontsach pi-
latus herodē wāt si viandē wan tege-
malcanden en herodes meerder here
was dā pilaty. en hi dachde dat sine
tozen da' af stille soude. en hi sant hē

Ihm dē vsoe
herodes Ihm
seer vblit
sien en hadd
ders vā hē h
die ier'ste en
xpo ymerm
sint hē vroh
hi en ontsin
doch was er
dā hi wond
de hebū en
en ginc me
de en badt
wilde doē.
goets Do
niet en co

21

Ih̄m dē v̄soend' ald' werelt **E**n als
herodes **I**h̄m sach so wert hē s̄ herte
seer v̄blijt **W**āt hi onsen here nye ge-
sien en hadde. en hi hadde veel won-
ders vā hē hoon seggē **E**n het was ooc
die ierste en leste v̄ruethde die hē vā
xp̄o ymermeer geschiede. wāt hi ont-
finc hē vrolic en hi liet hē scamelic
Hi en ontfinc hi n̄ als enē here die hi
doch was en is. mer als enē touenae-
da' hi wondlike dingē af gesien waen-
de hebū en gehoort **D**oe herodes **x**p̄m
en ginc met hem in eē heymelike ste-
de en badt hē dz hi eē teekē vō' hem
wilde doe. en hi beloefde hem veel
goets **D**oen sweech **x**p̄c recht oft hi
niet en conde **E**n doe leyde hē herodes

wed' wt tot sinē riddē en sprack hi ē
wilt mi n̄ eē woert ātvoerdē. Si wa-
echdē vā wā hi quā of wie hi ware
en Ihūs siveech. Doē sprac herodes
wed' tot hē. Sijdyt do' wies wille mi
vad' alle die kīnden doode. en diē die
coningē vā orientē sochtē o hē te een
en te aēbedē. dat kint da' alle ons
volc al ha' eere af vliessen soude. Sijdi
die dz segt mi. Ic wil v een en wil v
beten alle die vsmacth̄ die mi vad'
v en ulvē volcke gedaen heeft. Doē
siveech Ihūs en ē wilde hē een woert
n̄ ātvoerdē. Doē vsmade hē hero-
des zee' en spoch hē in sijn aenschijn.
Wāt hi woude eē here sijn en sprack
leemut etvech dē dwaes. en liet hem

in sijn pall
wiltē man
hoet op sijn
dē doore w
gedaē dz h
wissen man
mi ene sot
weet. En
Wāt wild
en dwaes
xpm vo' ee
hi doch wa
xpo tot pi
dede gesen
met hem
n̄ wā on
leet doer

22
in sijn palley's leyde. en hiet hem ene
wittē mantele om doen en ene stroyē
hoet op sijn hoost sette en sprack **Seyt**
de doore wed' tot pilatus. want hi heeft
gedae dz hi mocht. hi waende mi ene
wijsen man hebbē gesent. en hi sent
mi ene sot en doore die iz ē cū of en
weet **En** hi sprac tottē viandē xpi
Wat wildi desen mā doe. hi is eē doore
en dwaes. laet hē gnē **Herodes** hielt
xpm vo' een dwaes wies doore en dwaes
hi doch was **En** hi sant ene bode met
xpo tot pilatū en seide wat hi diē doore
dede gesent hi ē wilde doch niet eē woet
met hem spreke **En** hi ē vonde aē hē
iz wa' om dzmē hē doode oft lief oft
leet doen soude **Doē** nā dz bose volc

onsen here wed' vā herodes nyzt' dūuel-
sc' sijnlichz en nyz menige o'sprekelike
pijnē. stootē. slaē treckē nyztē hayre en
nyztē baerde dz da' bloet wt ran en nyz
ald' ley pijnlichz als vōsc is. **E**n aldus
brochtē si **I**h̄m wed' tot pilatū. en had-
dē die sargvante gedorst die **I**h̄m ley-
dē si haddē hē nyz handē geretē so ver-
woet wā si op dat saechtmoedich^{la}. wāt
hē vdroot des weechs also met hē te
gaē en ooc so haddē si anyt dz hi ont-
lost soude wordē vād' doot. en si haddē
hē seer eyschikē met vloekē en met an-
den obehoorklike woerdē. si slogē en stietē
hē so dicke met sijn suet aenscijn ind'
aerdē en op stene en and' hardichz dz
sijn minlic aescij so swert en so gestwol

le en onlijc
like forme
waen bi r
welic sien
xpo wed' a
sche si wed
gions gne
waer o do
pilatus **I**
di de volc
v Doē spe
veel quets
gemaect
spreken h
sieckē ge
doodē heb

23
lē en onlijfae was als oft geen mēſce-
like forme ē hadde gelveest. Sij ogen
waen bi na al toe geſivollē dz hi nau-
welic ſien ē mocht. ¶ Wā als ſi aldy mē
xpo wed quamē tot pilatus doē crees-
schē ſi wed al roepen. Hoe lange laet
gi ons gae mē desen onſaligē menſch
waer o doedi hē mē ewech. ¶ Doē nā
pilatus Ihū alleē en ſprac. Wat heb-
di dē volc gedaē dztet ſo gram is oue
v. Doē ſprac onſe here Ic hebbe hem
veel goets gedaē. Ic heb ha blinde ſien
gemaect en ha doue hoozen. die ſtōne
ſpreken ha cropele gaen en alle and
ſieckē geſont. ¶ Wā noch veel mee die
doodē heb ic vbert en die oreynighe

heb ic gereynicht **I**c wil al dat goet
swigē dz ic hē gedaē heb vo' mij ghe-
boerte **D**oē sprac pilaty **W**at neemdi
v des aē dz hē vo' dī geboerte veel
goets gesciēt is dz dede god. want na
die redē so spreect sū dat gi selue god
syt. doē sprac pilaty voort **B**istu die
sone gods dz segt mi **I**hūs sprac **I**ck
segge v waerlike dz ghi des menschen
sone voort aē n̄ sien en sult voer
dz ic sitte te gerichtē in gods stede ouē
dz menscelike geslachte. en̄ wee al dē
genē die mi v gegeuē hebbē **D**oen
mercte pilatus dz dat wee ouē hem
niet gaē en soude wt die woerdē nā
hi dz. en̄ hi liet **I**h̄m staen en̄ hi ginc
tot dē volcke en̄ sprack **I**c en vinde

gē sake der
en̄ hi seide
Xp̄c geset h
goets gedaē
waerlike m
spraken hi
duuel binne
met touerie
afbreke' der
en̄ hi spreect
sine d̄ijs te
gesproke' en̄
dē tempel
wed' make
da' mede d
wa' hi niet
haddens v

geē sake des doots in desen mensche
 En hi seide hem alle die woerdē die
xpc geseit hadde en wat hi hem al
 goets gedaē hadde. Doē riepē si ver
 uerlikē met crijsscende stemē ende
 spraken hi is eē toouēnar hi heeft dē
 duūel binne alle sijn werckē doet hi
 met touerie en hi is eē logenaē en eē
 afbrekē des goets. en vstoord d' eelwē
 en hi spreek tegē dē heysē en vbiēt hē
 sine chis tegeuē. En heeft tegē god
 gesprokē en seyt hi is god. en hi wilde
 dē tempel brekē en binne drie dagē
 wed' makē. hi is nyste duūel beseten
 da' mede doet hi alle sijn werckē. En
 wa' hi niet eē scadelic mensce wi en
 haddens v n z gebrocht. Doē ginc

pilatus wed' tot xpm en seide hē al
dz dat bose volc gesprokē hadde xpc
siveech en ē gaf hē antwoert. Doen
nā hi wed' onsen l. here en bracht hē
tottē volcke en sprac Wat gnet mi
dese mensce aē oft dese sake Si sprake
niz grāmelik' hertē Het gnet v aen
alle onrechtē te rechtē. en hi is eē mis
dadich orechtuerdich mensce da' om
hebbē wi hē tot v gebracht. En doe tra
dē voort veel valsche' gethuygē en si thuyd
oue' xpm valsche'lic en alsulcke sake die
na ha' wet wan te betere' elcke sake
vā twee manne. en vā elckē mā niz
xi. slage En d' sake die si tūgedē was
so veel dzt' xvi. mānen wert ouēgeue'
ō Ihm te corrigerē Doē nā pilatus

Ihm en leyde
sijn cleeden w
aē een steenē
sijn hooft en
sijn vleesce dz
ronde. en dz
wotspingē
bessene vā
die si in vint
handē vol d
twee en twee
nē En si slo
sijn schoon li
bloet liep o
en ouē' alle
ned' En doe
Ihm slae

Ihm̄ en leyde hē wed' in en hiet hem
 sijn cleeden wt doē. en hi hiet hē bindē
 aē een steenē colūne sijn handē bouen
 sijn hooft en die zeelē also vaste in
 sijn vleesce dzmense nauwelic gesien ē
 conde. en dz bloet wilde tottē nagelen
 wtspringē. En hi dede makē groote
 bessemē vā die ald' scerpste doeruen
 die sijn bindē mochtē. En m̄ sulckē
 handē vol doēn sloegē die acht mānē
 twee en twee te samē elck man xi. sla-
gē. En si sloegē Ihm̄ also eyfelic dz alle
 sijn schoon lijf geretē was. en dz priose
bloet liep oueruloedelic langx d' colōnē
 en ouē' alle sijn heilige lichaē ind' aerde
 ned'. En doē gingē die acht and' mānē
Ihm̄ slaē m̄ gesselē die hadde pilaty

latē fruydē vā zeev' herdē gedroochdē
ledere gesuedē al tot riemelinge. en
een groote menichste te god' gebondē
en da' wan aē elcke dūbbel knoopē
geleyt. **En** die knoopē wan tuet tūne
begoten en wan wel also groot als
ocker note. **Da'** mede sloegē si **Ihū**
so zere dat dz vleesch veet vanden
beenē en schoorde also deerlic dat die
stückē vleeschs ned' hingē vaudē lijue
en dzmē dat bloote gebeente sach. en
dz bloet liep tottē onderstē sijnd' voetē
af. **En** xps was also laf dz die menschz
xpi t' stont dē doot geledē waende te
hebbē. **Doen** dedē si hem wed' vander
colonne en hi was machteloos dz hi
op die aerde sancz en en mocht op

sin beenē of
namē si hem
cleet. **En** dit
mer tot sinre
bloet sooch en
hē en het he
sin hei. wond
staet aerdē b
hē eenē scerp
alsulckē hay
daermē dat
op die este
scerpe cleet
wondē en h
bloede en t
hi also stijf
getveest. en

26
sijn beenē oft alle sijn ledē 13 stnē. doe
namē si hem en togē hē aē een saecht
cleet **¶** En dit en dedē si niet wt ontfermē
mer tot sijnre meerre pijnē wāt dat
bloet sooch en thooch dz saecht cleet na
hē en het heylde en vbiēc so vast in
sijn hei. wondē gelic dē bast gewassen
staet aendē boom **¶** En da' ouer deden si
hē eenē scerpē herde rock die was vā
alsulckē hayre gemaect en so grof als
daer mē dat coren op dēnet en droocht
op die este **¶** En doen druete dz herde
scerpe cleet dē saechtē rock vast in die
wondē en hi doerdranc ooc vanden
bloede en wert da' af root en nat dz
hi also stijf wert al hadt een pāsiē
getveest. en da' o dedē sijt **¶** Doe sette

si Ihm̄ op enē stoel ned' en hadden ge-
maect eē scerpe crone vandē ald' stijfle
en scerpstē doorē die si condē geuudē
En die crone was gemaect gelic enē
hoet geloekē of geulochtē nyz gelwapē
de handē. Doē namē si die crone en
settense hem op sijn gebrūdide hooft. en
dructense nyz stockē in sijn geswollen
doertbonde hooft so vast dz si doer dat
gebeente vandē hooftē drongē op dz
dünne vandē hersenē. Die crone was
also groot dz si bedecte dz voerhooft
en den necke. en dzmē dz aensicht
luttel sach. en die doornē stakē hem
int voerhooft en tot sine ogebrauue
in die slaep adere en do' die ooren inde
neckē also dat dz pr̄iose bloet ouē' sijn

stom minuelic
derē tot in die
hep so oueruloē
do' sine necke d'
al hadden got
de hē dat min
stuckē gemort
die bladerē d'
nizē yseren p
die si vāden
ouer alle sijn
ānas huys d'
rolone gebon
d' en stondē
vel in alle sijn
heue hee' v
sackel in sijn

soon minnelic aenschijn en ouer sijn sou-
 derē tot in die aerde liep. En dz bloet
 liep so oueruloedelic ouer sijn aenschijn en
 do? sine necke dztet grote banē maectē
 al haddent gotē gelveest. want si had-
 dē hē dat minnelic aensicht al in
 stückē gemortelt m̄ slaē en stotē. En
 die bladerē die si hem gebernt haddē
 m̄tē yseren platen en m̄tē branden
 die si vāden viere namē en bernden
 ouer alle sijn lijf groote bladerē in
 ānas huys da? hi ierstwerf aen die
colone gebondē stont die sloegē si al ne-
 d? en stondē als v̄scrompē ouertoldich
 vel in alle sijn aensicht. En doē si onsen
 lieue hē? vingē doē wert hē eē beruen
 sackel in sijn aensicht gestekē die hem

alte zeer vbrande en menige blad op
rees Dus liefs heen aensicht was so zeer
mifmaect en was also gebroke ende
van ee gerete en gescoert en gepluct
ouermits die gesselē. en kinnebaclage
en stootē en ouermids die bleyne die
vbrant waen en ned geslage waen. en
alle dat vel geschoert was dztet ni of
nienant mogetlic ē is wt te spreken
Mer begriipt nu v inwendich vstant
en siet nu alve inwendige ogē onsen
god en onsen sceppe aen en begriipt
en hebt medelydē so v god gñie geue
sal en weest hē dancka. Tot desen lidē
brakē die bose jodē onsen l. here sijne
mout op en spogē hē so vol dz hēt nu
sijn tonge wed wt keeren moeste In

sijn ogē dat hi
sien. en in dz d
so deerlic misf
heete nu al sijn
wat die boose j
en mochtent m
ogē niet aensco
si hē mismaect
gruette hē cou
met stockē op
veel diepe m
romme die si d
met houdē e
ē wilde sijn
bant te drag
scytrū. en m
gē slach datt

sijn ogē dat hi da' af niet en mocht
 sien .eū in dz deerlic aenschijn dat doch
 so deerlic mismaect was dat geen
 herte nuz al sijn vstāt begripē en can
 wāt die boose jodē eū dz and' bose volc
 en mochtent nuz ha' fennjde hertē oft
 ogē niet aenscoutven soe eyfelic hadden
 si hē mismaect **S**i knieldē oue' sīde eū
 grüette hē coninc te sijn eū sloegen
 met stockē op sijn hooft dz doornē noch
 veel diepe' in ginge **E**n si grüette hem
 coninc diē si doch vore haeren coninc
 niet houdē en wilden oft onddanich
 ē wildē sijn **E**n grüē hē eē riet in sijn
 hant te dragē eū nuz diē betwijsdē si sijnē
 scepterū .eū met diē grüē si **J**hu so menig
 gē slach dattet nuz te tellē en is **E**ndi si

spogē sine mont echt so vol. en si verna-
derde al wt han nosen en mode dz si moch-
tedz tet bi mirakel was dz Ihus da iz
in e vsticte. mer hi en wilde also niet
sterue **¶** Wch hoe menige doot heeft
xpc o onsen wil gelede in pine te spreke
en hoe menige dootsuchtē heeft xpc
vsucht **¶** Doē na pilatus de doerwode
Ihm en brocht he wt vo al dz volc en
seyde tot hem alle Siet uwē coninck
¶ Doen dz volc Ihm sach so voerse is so
keerde si ha om en e mochtēs iz sien
da si soe senijnde herte haddē. denct dā
hoe si Ihm mismaect haddē **¶** En si riepē
iz vūaerlik vltwoed stemen Doet
desen vmaledidē mensce wech. hanget

hem aē die g
oft en mogē
suac pilaty
quist laet van
gemstijt. wild
wildi ic late v
riepē si alle g
enē en hangt
vicut de ald
hem aē doē m
de doē ginc e
sijn gelwonde
hoe wee dede
en hoe quahic
ouerdachte da
doemens en
haddē hem ba

29
hem aē die gulge des crucicē Wi en willē
oft en mogē hem n̄ lanḡ sien. Doen
sprac pilatus. Het is v recht d̄z mē v enen
quijt laet vandē geuangenē ic heb dese
gecastijt. wildi ic late v desen geicastijt
wildi ic late v desen of barrabā. Doē
riepē si alle gemeynlic. Laet barrabā
gaē en̄ hangt desen aent cruyjs. hi heeft
vdiēnt dē ald̄ lasterlicste doot diemē
hem aē doē mach. Doē Ihūs dat hoor-
de doē ginc een doot schoet dō alle
sijn gelwonde steruenē natuerē. Och
hoe wee dede dat roepē Ihū gebūdiyt
En̄ hoe quālic gonde hi. hē dat. wāt hi
ouerdachte dattet tot hā ewige ver-
doemens en̄ maledictie was. Och hi
hadde hem bat gegonnē dz sijn doot

aen ha' behoude hadde gelveest. **Doē**
nā pilatus **Ihm** wed' en brocht hem
in dz huys da' hi int gerichtē soude
sitten. en hi sat te gerichtē en sprach
Ic geue ordel oue. **Ihm** dz hi steruen
sal den scandelike doot aent **crus**. doe
ginc wed' een doot ayt do' **xps** na-
tuere dz hi so cranck wert dz hi nau
welic en conde gestaen also beswee-
ken hem alle sijn leden. **Doen** na-
mē si die crone van sijn gebūdide hoof-
tuz grote arbeit en trecke. wāt die
doozen waerē gestolle int vleesch
dztet vleesche en bloet also vbacken
was aen die doerne dz si hē des vleesch
en des ~~des~~ haeyrs uz d' crone vele vā
sine gebūdide hoofde trocke. **En** alsoe

W
dat alle die
wes bloeye
hadde gete
grouē rock
was vande
vā alle die
hem dz sae
die wondē
eygen huy
dien rock
hem so my
leude tū
so dat da'
romē bloe
wordē **Ih**
werdē al
vande w

Idat alle die wonden wedē wed' vā mien
 wes bloeyen als oft al lopende rünen
 haddē getweest **E**n doe togē si hem dē
 grouē rock wt die al stijf en doerlopē
 was vandē bloede sijns gebūdidē hoofts
 vā alle die wondē **E**n doen togen si
 hem dz saechte cleet wte dz si vast in
 die wondē geheilt was al hadt sijn
 eygen hūyt getweest **D**oen namen si
 dien rock benedē bijdē voetē en togē
 hem so ny al ha' machte en niet arisse-
 lende tandē en grisende optwaert wt
 so dat da' grote stückē vleesch en ge-
 rommē bloets aē bleef hangē **D**ch doe
 wordē **I**hūs wondē al vniēt en si
 werdē al wed' oueruloedelic bloeyende
 vandē wtsore des cleets **E**n vā elcke

wonde ginc hem een dootscoet doer
alle sijn menscelike natuerē en̄ olyde-
like smerte. Doen dedē si hem sijns
selfs deederē wed' aen ouer sijn doer-
wonde lijf. en̄ si settē hem die dooruen
trone wed' op sijn hooft. En̄ leyden hē
op sinen gelvondē rugge enē swaen last
des cruytē. want hi hadde da' mede
geladē ald' werelt sondē. Dat cruyts
was swae' en̄ xpc was swack en̄ crack
vand' pinē want hi hadde bi na al
sijn bloet wtgestort. Also bracht hem
pilatus mettē cruce tottē bosen volcke
en̄ sprach. Neemt hē uwe xpm ende
cruyste ghi Sijn bloet dz ē moet iz comē
op mi ic wil sijns bloets onsculdich we-
sen. En̄ hi nam water en̄ wiesch sijn

handē. mer
gelvassē
op van gro
hi in hare
pen sijn bl
ons kinder
wordē. Doe
geladē met
te hem ter
den. En̄ dz
die si geint
hem zeer
genadelic
stoot dat
viel mytē
Doen d

handē . mer hi liet sijn herde herte on-
 getbasscē ¶ Doen sprongē die bosc jodē
 op van groot vruecht en blyscap wat
 hi in hare handē gegeuē was . en si rie-
 pen Sijn bloet moet op ons comē en op
 ons kinderē die na ons geboerē sullen
 wordē Doen namē si Ihm̄ nyte cruys
 geladē met groot wreethz en si brach-
 tē hem ter stedē da si hem cruytē wil-
 den ¶ En dz was die ald onreynste stede
 die si geuinden condē . en si vbliden
 hem zeer da in ¶ En si leydē Ihm̄ so on-
 genadelic en met so menigē slach en
 stoot dat hi so swaerlic dick t aerden
 viel nyte cruis . en ē condet uz gedragē
 ¶ Doen dwongē si enē mā die hē soude

helpen dragē. mer da' gesciede hem mee
pinē af dan hulpen. **D**wee hoe menig-
ge dootsuchten en hoe menigē doot-
schoet doerginc dz minnelic herte vā
xpo gebūdyt. wāt hi moeste den he-
melscē vad' alleē voldoen vo' ald' werelt
sondē. **V**ā hi bedachte dz sijn pijnē en
sijn doot aen so menigē mensche vlozen
soude bliuē. **S**i stieten en si vloecten
xpm so ongenadelic en riepē en crees-
schen oft al v'woede outsinuige men-
scē haddē gelveest om dat hi niet zee
en conde geguē so gretich waen si om
sijn doot. **E**n doen si hem brochten
aē die stadt die caluariē hiet die was
so oreyn en roeck so qualikē vanden
dieuen en moordenarē en ander prijen

diemen daer
in vlijt w
ke onleyu
toernigē m
en volbreng
en wrake
nemermee
en sal word
volc dz truy
werpent da
tieren. Alm
godthz. **E**n
vā dz gebū
togē hem
te hem soe
handē op
fittē enē

diemen daer verdaen hadde dat si da
 in vblit waere om dat si so da op sulc
 ke omfeynigē stede oft plaetse haeren
 toernigē moet en femijude herte coelē
 en volbrenge mochte. welcke toerne
 en wrake van haeren lijue en siele
 nemer mee af getrockē oft gesceyden
 en sal worden. Doen nam dz vwoede
 volc dz cruys vā ons heen rügge en
 werpent da henen. en togē de goeder
 tieren Ihm veenicht my sijn heilig
 godthz. En togē die doon crone wede
 vā dz gebūdide doerwoude hooft ende
 togē hem sijn cleederē wed wt en stie
 tē hem soe moednaect en my gebondē
 handē op eenē steen. en lieten hem da
 sittē enē so scerpē harendē wint so lāge

tot dat crūys bereyt was. **W**ch laet
laet ons aēfien en bedenckē in wat
bangichē en līdē dat xpc doē sat. Doē
si den rock v̄dobbelt haddē en dz crūys
bereet was. **D**oe namē si hē metten
hayre en werpē hem so ongenadelic
op dz crūys dat hi bi na geborsten
soude soude hebbē. en si togē hem sinē
doertwondē rugghe ouer die knokē
vande crūyde. **W**āt dz hout was onbe-
houden en het hadde alle sijn groūichz
aen hem. en dat was een groote
pīnlichz sijn doertwondē lichaems.
Doen spranc dz dūuelste v̄woede volc
met haeren voete op dz p̄ciōse heilige
doertwondige lichaē ons liefs heeren.
Si knieldē op sijn borste en si togē die

adere deene
mochte. **W**ch
xpi en toge
en sloegen hē
Die nagel n
mitten war
en si voerde
dat gut va
nagel so va
nagel geu
hant en v
v̄stoptese so
tot comē er
and hant
vande crū
dz die hau
Doe na

adere deene vandē andere also si best
 mochte **E**n si namē die recht hant
xpi en togense tottē gate des crucen
 en sloegen hem enē nagel do die hāt
 Die nagel was teyndē stomp en die
 anten waren seer scerp als een mes
 en si voerdē vel en vleesch mede do
 dat gat vandē crucen en si sloegē die
 nagel so vast dat die knop vanden
 nagele geulochtē stont al slecht in die
 hant en vūlde die woude also vol en
 vstoptese so dzt niet enē droppel bloets
 wt comē en mocht **D**oe namē si die
 and hant en togense t ander sijden
 vandē cruce so verve vā eē geboort
 dz die hant da niet reykē e mocht
Doe namen si een zeel en dedent

met enē stricke aen die hant en togēse
so seere die aderen en die leden deen
vanden anderē gīngē so dat die hant
quān aent gat vandē crūice. **Wā** si
sloegē ooc alsulckē nagel da' doer ~~de~~
~~recht~~ als te vorē gedaē haddē do' de
recht hant dat da' ooc enē druppel bloets
niet wt en quā oft en mocht gaen
En doen gīngē si benedē tottē voeten
xpi en togē hem die voete optē boom
des crūice. Doen gebrack dien voete
die lengde vā twee mans spānen dz
si n̄ reychē en mochtē tot dz gat vā
dē crūice. so waerē die aderen ende
zenūtvē opwaerts getogē. en so verre
haddē si die gatē vā een geboort. **Doē**
namē si echt' een zeel en strictent om

de voete en
ledē **xpi** dz no
pese op boge
wesen als **xp**
was en gespe
met haerē vo
dē die voete
doer sloegen
nagelē die so
mitē dz dē o
houē wjt op
doer slagē w
so dicke en s
heel af vord
si sloegē diē
knop vā de
en docht dz

de voete en recte also wt alle die
 ledē xpi dz noyt snare op herpe oft
 pese op boge also gespannē en mocht
 wesen als xpc aendē crūice grect
 was en gespannē ¶ Doen stonden si
 met haerē voete op sijn beenē en ley-
 dē die voete dē ene optē anderen en
 doersloegense met also grootē stompē
 nagelē die so scerp snijdende was vā
 cantē dz dē ouersten voet outvee en
 bouē wijt opgeborstē ee? dē onderstē
 doerslagē wert want den nagel was
 so dicke en so scerp geant dztet vleesch
 heel af vorde ¶ Bedenct in v seluē wāt
 si sloegē diē nagel ooc so vaste dz die
 knop vā dē nagel geulochtē stont. doe
 en docht dz wrede volc d? pinē en der

noot ons heere noch niet genoch wesen
Wen namē enē andere nagel die noch vele
meerde en lāg was. en die settē si bouen
op dz gheris oft dūne vandē voet viden
beene en si slogē zeer wredelic dy dien
niz alle ha crachtē also dat si op dien
nagel sloegē **xxxij.** hard hamer slaghe
en al waen si noch groot nochtans en
mocht dae enē doppel bloets niet wt
comē also wan die wondē geuult niz
die knoopē van dē nagel. **¶** Onse l. hee
lach eē ganse stonde of een vre opten
ruggelt genagelt. **¶** Doen hieue si dat
crins op en stakent in enē steē die si
da toe gemaect hadde. **D**ien steen was
hooge vand aerd bita die lengde van
enē mans gordel stat. en si ē belbaer

denis niet so da
Doē si da af
suare lichaen
dyet ned viel
aensicht xpi
gelicht me en
dat die aerde
en die swan
uen ons hefs
dende in w
sprac dat d
vvoeth en
crisschend st
noch geen v
dat crups v
en si setten
doen niet v

dens niet so dat hi vaste da' in stont
Doē si da' af ginge doē v'twoeth dat
 sware lichaem ons heen dz cruys also
 dztet ned' viel op die aerde so dat dat
 aensicht xpi ind' aerde lach gedruet
 gelijck mē eue zegel druct in was en
 dat die aerde aē sijn aensicht leefde
Wā die swan boom des cruices lach bo
 uen ons liefs heere rügge vegelic be
 dencke in wat pine dat xpc lach. doē
 spranc dat duuelse volc op miz groot
 v'twoeth' en riepē met v'uaerlik' en
 criffchend' stemmen Wā sal sijn onsalichz
 noch geen eyude nemē Wā si richten
 dat cruys wed' op met grote wreethz
 en si settent doen vast in dē steen so dztet
 doen niet vallē en mochte Wā doē dat

sware lichaem ons heerē hinc en hē felue
vwoech en alle die ledē wt een gingen
doen begondē die wondē op te springē
en si werden so oueruloedelic bloeyende
dat dat bloet ouer alle sijn lijf en langx
dē crūys boom in die arde liep Wude
sijn ledē waerē so wt eē gereset en also
gespannē dzinē alle die vngaderinge
wel hadde mogē tellē En da' die ledē
vngadert waen. aē scouderē en armē
en beenē da' souderē wel eē hant tūf
schē in gestekē hebbē. want dat swa
lichaem xpi so zee' vscēydē was Doē
gingē die jodē om dat crūys staen
en si loegē en bespottē op Ihm gebu
dijt en si songē en riepē en hadden
alle een dūuēls gebaer Doē gingē

da' een deel
bleuen da' b
te si die mi
gingē die op
gebūdyt tot
si hielden en
dan die mo
dūysent en
nē Doen
met barmh
hemelstē v
vgenet hem
si doen En
die ter rech
lic hūdē su
dijse Alu v
die bedroe

dae een deel van hem en een deel
 bleuen da' bi En da' na t' stont broch-
 tē si die mid' twee mordenarē ende
 hīngē die op beyde sīdē neuen xpo
 gebūdyt tot sīnd' meerd' scandē. wāt
 si hielden en achtē xpm veel snooder
 dan die mordenaren. en si deden hē
 dūysent en dūysent mael mee' pinē
 aē. Doen waert Ihūs betweecht
 met barmhertich' en hi badt sinen
 hemelscē vad' vo' ha' en sprack. Vad'
vgeuet hem want si niet en wetē wat
si doen. En hi sprac ooc tottē scaker
 die ter recht' sīdē hīnc. Ic segge v waer-
lic hūde sult gi mi sijn indē para-
dijse. Ma wil ic eē wenich ruerē van
 die bedroefde moed' gods. als en is si

hie niet gelwaecht oft vmaent getveest
o veellz des ljdēs vā haen sone. noch
tās heeft si da' vele ontrent en bi getveest
en sonderlinge doe Ihūs met dē crui-
ce geladē ginc en si hem int gemoede
quam. Doen onse l. vrouwe ond' dē
cruiice stont en sach ha' l. kint dz si soe
hertelike bemint hadde so jamerlike
aendē cruiice hangē. Doen quam enē
dootscoet en ginc do' alle ha' gebeente
en in alle dat bloet haerd' aderen
en het ginc do' alle dz binnenste in
haerd' herten also zee' dat ha' dochte
dat een brandende vierich sweert
do' alle die crachtē haerd' zielen ginc
En dat alle die natuere haer's lichaēs
dootlijc wert. en si wert so banghe

van herten da
ha' van meyn
hebbē gestor
met luyd' sten
vrouwe. Da
ben wi niet
gesien aen d
en wilt van
oor vderuer
die steruen
toe geback
en vande o
sach sijn be
kende alle
sijn godht
Doen g
do' alle sijn

A van herten dat alle die vrouwe die bi
 ha' wan meynde dz si t' stont soude
 hebbē gestoruē. en si sprakē en riepē
 met luyd' stemen **W** ald' scoonste alde'
 vrouwe **W** salige maget maria ē heb-
 ben wi niet jammers genoch genoch
 gesien aen dijn liefs kints doot ghi
 en wilt van rouwe en doots noot
 ooc vderuen en steruē **W**oe brack
 die steruen **I**hus sijn ogē op die hem
 toe gebackē waeren vā dē bloede
 en vandē onreynē speekelē. en hi
 sach sijn bedroefde moed' aē en be-
 kende alle ha' intwendich ljdē doer
 sijn godht' en hi sach dat wttwendich
Woen ginc hē ooc enen dootschoet
 do' alle sijn natuere vā haerde' pijnē

Wā hi sprack Wānf siet aē dij kint. te
weten hoe lasterlike dattet hanget en
hoe pijnlike dztet sterft. helpt hē mede
lijden. **D**ie woerdē hoorde maria
en si viel echter in omachtē ned' ter
eerden. **D**oen sprac Ihūs wed' tot
sijn bedroefde moed' met weelike
stemmen. **W**ed'ulve hoe doet mi dijne
noot soe wee. **N**eeint Johānes tot
enen kinde en tot enē troost. **M**i en
moget gi niet lang' hebben tot troost
voer' mijn doot. **W**ā met dien woer-
de so keerde hem Ihūs om tot Sāe Jan
en sprac **N**eeint nū moed' aē een die
getrouste en ald' reynste vrouwe die
oeyt geboeren wert. **M**ijn lieue vriend
Johānes ē begeeft ha' niet. **D**ese woer-

den dedē
dochde da
en hadde
en hadde
samaritanen
hadde ge
lige cruce
elleyndic
also wee
En sterf
lieue hee
met hem
euangel
nūce
die patr
den cruce
Wā dat

den dedē Sce Jan also wee dat hem
 dochde dat hem die doot niet weed
 en hadde mogē doen oft niet swaerd
 en hadde mogē sijn. Die vrouwe vā
samaritanen die bi onsen l. here bidē pūt
 hadde gelveest. die quān ond' den hei
 lige crūice. en si sach onsen l. here also
 elleyndich hangē. Doen geschiede ha'
 also wee dat herte in han lijue brack
 En sterf ter stont. en stont nuz onsen
 lieue hee' op aendē paesdach. en voe'
 met hem ten hemel. Sce Johannes
 euangelist sach inden geest da' bi dē
crūice dat die coninck dauid. en Jacob
 die patriarcke waeren begrauen bi
 den crūice. en noch sommige oude vads
 En dat syolen wtspzongen wt haen

grauen **E**n dz die engelen quamen
en name die syolen. en ontfingē dael
in dat heilige bloet ons heen **E**nde
die graue d' doodē dedē hū op. die da
in waeren. en stonden op m3 onsen l.
here aenden paesch dage **W**use lieue
heer hief aen een lauck gebet en spra
ct wttwendelic m3 sine godtelike mon
de en las onderhalf hondert verffen
En spracse al weenende **H**i weende
also veel dz hē dat vleesche swal ond'
sijn ogen. en hi en hielt m3 op vā wee
nē tot dz hi lijnen geest op gaf **D**z
ierste woert sprac hi tot sijne hemel
scē vad' met eenre sterck' grouer
stemmen **M**ercklic en sprac **M**ijn god
m3 god wae' om hebdi mi gelaten

Wm3 ziel
ge als nu
en als nu
wt quam
En hi beg
m3 eend'
werp sijn
hi wronck
groot' pr
weest. da
noot en l
ken die l
sullen he
hi des te
te also g
enē onre
gesnuyst

W mī ziele die stēme was als nū hoo-
 ge. als nū leeghe. nū cleyne. nū groot
 en als nū roepen **¶ Doen dat gebet**
 wt quān doen sprack hi **¶ Wī dorst**
En hi begouste te roepē en te scēyen
 nū eend' heessche' dorstig' stēme. en hi
 werp sijn hoost nū hier nū da' **¶** Ende
 hi wronck sijn heilige lichaem van
 groot' pijnē al hadt enen visch ghe-
 weest. da' toe dreef hem des doots'
 noot en hi sprac **¶ Wī dorst. Doe sprac**
ken die boese joden te samen Wī
sullen hem te drinckē geue. so sterft
hi des te eer en so wordē wi sijns qui-
te also ginc da' een en bant te gade'
enē onreynē visch vā stroo en ande'
gesnuūyste' also hēt da' vant op die

oureyne stede en hi baut so vout tot
enē bol om dattet veel vandē drauck
in hem behoude soude **W**ā si maecte
eenē v̄giffelikē oreyne drauck en
dedent ooc in eē oreyne vat **W**ie
een brocht edick en die and^r galle
en die sommige werpē da^r sou^t toe
so gierich waeren si tot **I**hm o sijn
doot **B**ick dede da^r toe so hā^r femij
de hertē wt gauē en gestelt waen
om xpo gebūdyt **W**ā si ruerde desen
drauck te samē ond^r een en brochte
hē ten crūice. en si dedē desen oreyne
wisch aen euen langē stock en dooptē
desen wisch in diē v̄giffelikē dranc
also dick en also lange dz hi des drācx
vele in hem ontfangen hadde **E**nde

doen nam
da^r aen ge
bitteren
mont en
sijn hipe
quam
tonge en
hijse niet
schoot ee
af wert
noch vā
geweest
xpi int
geheels
Wet is
hi met
sijn vad

doen namen si desen stock nyste wisch
 da' aen gebondē en vol van desen
 bitteren dranck en si stietent aē Ihs
 mont en si drüctent so vaste da' aen
 sijn lipē dattet vele in sinē mont
 quāam En die bitterht quāam op sijn
 tonge en hi smaectese Doē ē wilde
 huse niet meer drinckē. mer daer
 schoot een deel in sijn keele. en daer
 af wert die tonge gepijnicht die
 noch vā binne n3 gepijnicht ē hadde
 geweest dat doen in alle die leden
xpi intwendich oft wttwendich niet
 geheels en is gebleuē Doē sprac xpc
Het is al volbracht En doen riep
 hi met vūaerlik' luyd' stēmen tot
 sinē vad' en sprack vad' wa' o hebdi

mi gelatē ic heb al úwē wille vol-
bracht en̄ dz menscelike geslacht is
verlost Wad in dinen handē beuele
ic mijnen geest Doen hi dat woert
sprack doē begonste m̄ sine godlike
wille die doot te comen tot sijnder
hertē Want si dz merch en̄ die aden
al v̄dorrende en̄ quān met ōspre-
kelikē wreethz tot aen dz herte ghe-
schoetē dz si brekē wilde En̄ doen
dz lijf al doot was sond' dz herte
xpi dz bestont de doot also dat die
doot schotē die da' doerschotē in dz
herte den doodē mont en̄ die doode
ogē opē brakē En̄ den doodē lichaem
xpi te mael seer v̄scūdden en̄ beuodh-
ten En̄ doen dat aldus geschiede. doē

v̄duysterde
en̄ die steen
dat cruce
omehant
doen bra
En̄ in da
so was so
dat een d
aertrijck
sach dat
xpi W
daer met
groot dz
licht wa
en grac
uen cris
tueren

41

viduysterde die sonne en die aerde beuede
en die steene schoerde. En dien steen daer
dat cruce in stont die spleet. en die
omehanc des tempels schoerde. En
doen brack dat herte Ihu gebndijt
En in dat breken dz herte Ihu brac
so was so grootē noot aendē tijue xpi
dat een doode duysterneisse ouer alle
aertrijck wert so dat nyemant en
sach dat anxtelike jamerlic steruen
xpi. Ghi sult weten en en twijfelt
daer niet in die duysterneisse was also
groot dzter nye schynsel oft geen
licht vanden hemel oft vand' locht
en ginc op aertrijck. En indē ster-
uen cristi. so wan alle leuende crea-
tueren ond' dē hemel in anxete. die

vogelen ind' lucht. die visscē inden
wate' en die wormē en and' dieren
opt' aerde. Het geschiede t' seluē stōt
inden doot ons heeren dzt' veel
menscē en creatuerē die sieck wan
doot bleuē en doē storuē vā grote
anxte die do' ald' creatuen natuerē
dranc. En doen xpc geest van hē
was gescheidē doen quā enen vier-
igen schoet in doots' gelijc in alle
die diuuelē die ind' hellen waen oft
būytc' d' hellen. Want die gene
die inden doot stryden hadde ghe-
weest die schictē die doot wee aen
diē. en dat wee en sal nimmermee
van haer' genomē wordē. Want
dz ierste wee outfinge si hem met

haen wilc
En dat le
gen indē
die diuuelē
doots also
die int vo
eē leuend
mee' af g
de vruet
doen si m
En si sal
men ind
en lijf te
doen die
licht we
in doot
die sarg

wachtē die lagē als oft si doot haddē
gelweest. die bequame wedl en si
stondē wedl op **E**n sijijnde herten
waen also wreet en bleuē so vhart
als si te vorē waen tegē xpm gebū
dijt **E**n ē hadde hi niet doot gelweest
si haddē hem t' stont den doot aen-
gedaen also femijndelic sage si Ihm
aen **E**n si sage hem dē mont open
en die ogen sond' wenckē staen
Doen sprake si tot malcauderen
hi leeft noch wat sullen wi hem
doen **D**oen sprac da' een wi sullē
in sijn side stekē so sullē wi wel sien
oft hi hem noch rüert **M**aer dat
en wilde niemant doē vandē genē
diet seyden **D**oen waert da' een blint

man gebro
dat wond
want hi en
En doen
bade hi da
uen soude
dat cruic
en hi bade
setten sou
si setten de
tegen dat
en hi dut
en so wre
dide licha
xpi crac
richt' **E**n
wonde.

man gebrocht om dz hi hoorē wilde
 dat wond dat aen xpo begaē wert
 want hi en mocht dat niet sien
Wān doen hi die reden hoorde. doe
 badt hi datmē hem een speere ge-
 uen soude en hi trat biden steen da
 dat cruis met onsen heer in stont
 en hi badt den joden dz si die speer
 setten soude aen die syde xpi. ende
 si setten die ondie onderste ribben
 tegen dat herte van xpo gebūdyt
 en hi dultvede die spere also vaste
 en so wreedelike stijf dat dz gebū-
 dide lichaem ons liefs heeren Jhu
xpi craecte van droechicht en dor-
 richt. **W**ā hi stack also stijf en hi
 wonde. dat herte vā xpo also zeer

Dat alle dz bloet en die vochtichz
die ha! da! in en bi vborngen en .ot.
houdē hadde dat storte al te samen
wt also dat enen dropel bloets in
xpo in en bleef **W**n het schoot lance
den speere af also dat longinus handē
nat van den bloede en zee! werm we!
den **W**n doen hi die wermte en nat-
tich! gevoelde doē streeck hysē oūe!
sientic ouer! sijn ogē die blint waen
en t! stont gingē hem die ogē op en
hi wert siende **E**n hi sach t! stont
optwaert en hi sach Ihm bouē sijn
hoofft hangē aendē cruice **W**n doē
werden hem die binnenste ogē op
gedaen en hi riep met luyd! stemmen
en sprach **W**ee mijns! mijs! quade

Delle ferijnd
blide inder
dat tot al
heylsaem b
siende gen
dat ic gede
leuende en
herte wa
gode mi
vdeuen
na mart
sontheit
doodē. en
heilige g
was doe
thien en
en and!

44
Afelle feruende herte dz hē wilde vel-
blydē inden doot xpi Hoe is mi
dat tot also gē salicht getome Sijn
heylsaem bloet heuet mij blyntlyz
siende gemaect. en sijn doode herte
dat ic gedoot wilde hebbē dat heeft
leuēde en gesont gemaect mij doode
herte Want ic bekenne nu dat sijn
goede minne alle mij euēl heuet
vdreuen Desē longmūs sterf dae
na martela en sijn bloet gaf ghe-
sonthēit dē tyran die hem dede
doodē. en die bekeerde hē ooc tottē
heiligē gelouē Doent vespertijt
was doen namē Joseph vā aroma-
thien en Nicodemus en Johannes
en andē goede gelouige menschen

die daer bi waen een leed. en si holpē
xpm vandē crūice **W**n doe was daer
eene die sijn ouerste deet spreijde
ouder den crūice en daer leyde si dat
mismacte doode lichaem ons liefs
heen opt aerden ned. **E**n dat lichaem
was swert en vdozret. en vandē
bloede al beloopē. en die wonden
waen al gefwollē. en dat vleesch
stout hooge opgedrongē en alle die
leden waen van een gescheiden
also te vstaen dat die gebeentē veel
wt haer stede waen gegnē metten
trecken en streckē aendē crūice **W**n
doen Ihūs opter aerdē so lach. doe
quam die jamerlike alderbedroeft-
ste moed. maria en si wilde haer

geneijcht
haers heit
mismact
aenschij
do alle die
in dat mo
haer alle
en haer be
haer aderen
wordē al
soe wert
schoten v
die haer
jamerlich
mismact
sterffelich
wtgespre

geneeycht hebben optē doodē mont
 haer's lievē kints en̄ op dat deerlick
 mismaect doerwont en̄ bespoghen
 aenschij **W**ch doen quā een dootschoet
 do' alle die crachtē haerd' zielen ende
 in dat moedlike hertken also dat
 haer alle crachte en̄ troost gebrack
Wn ha' bestorūē alle ha' leden soe dz
 ha' aderen en̄ haer handē so stijf
 wordē al hadt een hout geweest **al**
 soe wert dat moederlike herte doer
 schoten van doots anxtē en̄ noot
 die haer dat herte bestiet **W**ch dat
 jāmerlick clagē en̄ dē weemoedigē
 misbaer dat si dreef dat en can geē
 sterffelick herte begripē oft tonghe
 wtgespreken **M**er si bleef altijt ma

manierlijc en gestadich. si en slachte
ouwer sonnuige niet **W**ij houden
ons ter stont om eē weenich ljdēs
off wi ontfinnē soude **M**er een ye
getlic getrou hertken bedencke in
hem seluē hoe dat moedlike herte vā
maria te moede wesen mochte als
si sach den enigen troost haerd hertē
voer haer doot liggende so deerlic
mismaect **W**ant alle die liefde die
van allen menscē en vā alle moe-
ders tot haen ~~h~~ kinderen en deē
mensce tottē anden ye getveest is en
noch wesen sal so hadde maria noch
onbegripelik meer lieftē tot haer
lieue kint **B**edenct dan hoe wee
dz haer te moede was **E**n si viel ned

op haer doode kint als oft si ooc doot
 hadde getveest **M**er die vrouwen
 en Scē Jan nauuense en hieueuse
 wed' op en si leydense da' af **E**nde
 doen si weder tot haer seluē quam
 doē sach si haer kint vo' haer ligge
En si wilde wed' da' toe gaen. mer
Olacie si en hadde die macht oft die
 crachte niet. en Scē Jan en die vrou-
 wen haddense in den arme **E**nde
 doē si een wenich becomeē was. doē
 wilde si hem wten armē ontbrekē
 en wilde wed' tot ha' lieue kint gaē
Mer si en hadde die sterthz oft mach-
 te niet **D**oen sprack Scē Jan tot
 onser lieuer vrouwe Areyne en
 getrouwe vrouwe werdige moede!

gods gedenct dat ic v gegeuen ben
tot enen kinde. verhoort mi ende
blijft sittende ic wil di dijn kint ge-
uen op dinē schoet. also namen Jo-
seph en nicodemus en Johānes den
dooden lichaem. Ihū vand' aerden
en leyden hem d' bedroefd' moeder
opten schoot. **D** twee hoe wee haerd'
hertē doen wert dat en mach nye-
mant begripē. doen si dat anxtelic
aensicht aensach so deerlic mismaect
daer si haer dictwils in plach te ver-
vroude en dien die engele begeere
en vblijden aen te sien. **D**at was nu
also geswolle en vbackē vandē bloe-
de. **E**n alle dz vel was van een ge-
schoert en geretē van dē bernēn

dat si haer
fachtele
deerlike
ons hee
tan ny
sijn vste
si haer
en haer
ende ou
streeck.
en een
derlike
waen v
begrav
en haer
so vast
haer m

47
dat si hem geberut hadden myster
fackelen in annas huys **O**ch soe
deerlike als dat schoon aenschijn
ons heeren mismaect was dat en
tan nyemāt bedencken noch niet
sijn vstant begripē **O**ch so dicke als
si haer ogē op ha' lief kint sloech
en haer handen ouer sijn aensicht
ende ouer alle sijn doertbonde lichaē
streeck. telcken seech si van ha' seluen
en een doots wee beuūck haer moe-
derlike herte **D**ie gene die bi haer
waen wilden hem vā ha' neuē en
begrāuē **D**oen sloech si ha' armen
en handē wt om hem en drūcte hē
so vast niet so groter begeerten aē
haer moederlike borste **E**n ha' herte

en si haer lief kint wt haen armen
 niet geuigē en condē so ontloken
 si haer armen op en haer handen
 en namē den doode Ihm nyz getwelt
 van haer. ¶ En doen si haers kints
 quijt was doen viel si echt in ou-
 macht en lach so lange sond kēnisse
 oft wetenheit dat den dooden
 lichaem xpi ha' lieue kint in enen
 doeck gebondē wert en inden
 graue geleyt was en besloten en
 ooc den swaeren steen da' op. ¶ Och
 doen ha' engelsce natuerē weder
 bequān en si ha' lief kint niet en
 sach doen vshief haer een doots
 wee in hare moederlike herte met
 een jammertic dagē. en si ~~spake~~

ſprack met luyd' weeuend' ſtemmē
O du herde ſteen nu hebt ghi my
kint vborge O godlike natuere
hoe moechdi dit gelijden aen dine
ſone en aen mijn lieue kint O her
den ſteen nu hebt ghi beſloten die
eere des hemelſcē vaders. die vruē
ghede d' engelen. die ſalichz d' men
ſcen en mijnen enigē ſone en trooſt
mijder zielen Doen ſprack die vad
lijke getvout in dz reyne maechdelike
gemoede Want maria O vrouwe
en vruēchde en moed' mijns ende
dijns kints dijn grote en crachtich
geloūe dijn onuerſtoorde toeuēlaet
dijn vierige oetmoedige minne he
uet vlanget in die hoochz mijne

getvout en
mijnd' da
die ſonne
en ſi heef
behout
ald' ſalig
di waer
heit O
maria e
En ſi he
wed' in
een half
ſi ſagen
aldus b
dz ha li
Ihuſ ap
ſi trooſt

getvout en gegrondet in die diepte
 mynd' daerlyz en si heeft genomen
 die sonne van mynd' godlike gelust
 en si heeft hem ind' aerde geleyt
Behout v wel weerde vruetche
 ald' saliger salig' geesten ic wil he
 di waerlic wed' geuen in ald' daer
 heit **D**oen getrooste die moeder
maria een weenich in haer seluen
En si liet haer vanden vrouwen
 wed' in die stadt brenge al hadt
 een half doot mensce gelbeest want
 si sagen luttel leuens aen haer **E**n
 aldus bedruet bleef si tott' tijt toe
 dz ha' lieue kint vresen was **E**n alle
Ihus apostelen quamē bi maria. en
 si troostense en sterctense indē h. gelouē

Auden vand verrijfenisse xpi
paesdach nad' middernacht
tegen den dach doen die minlike tijt
quam dat die minlike here vrijsen
soude **Doē** badē die zielen d' ouder
vaden d' zielen xpi dz hi schie' wed'
quam **Op** dat si dat heilige lichaē
ooc sagen als si die ziele gesien had
den **Eū** doen die ziele xpi opuerrijsē
soude vo' si int dz paradys eū sach
Enoch eū helyas Die siele xpi die
quā tottē graue eū bracht miz haer
alle die zielen die indē vageuier
waen eū in die voer' helle. op dat
si da' waen tot werdicht' als onse
heer op soude staen **Die salige zie-**
le waert dē lichaem in gegotē van

gode **¶** En die heilige engelen brach-
 ten dz heilige bloet dz si nyz groot
 werdichz vsament en gehouden
 haddē **¶** En dz waert vand' godteli-
 ke cracht in dz hei. lichaem gegote
 dz niemāt anders en cā gedoen dan
 god alleen **¶** Duse l. vrouwe sach
 indē geest die sone plessie vandē
 engelen nyzte bloede xpi **¶** En hoe
 dz die hei. ziele waert venicht nyzte
 lichaem. en hoe die lichaem vclaert
 waert scoon'e dan die sonne hondt-
 fout **¶** En allet dz indē graue gesie-
 dē sach si al. en hoe dz hi opstont en
 also getveldich wte graue besloten
 ginc **¶** Dat heilige lichaem waert
 also claer als hi hūdē des daechs is

Wen die wonden die hi hadde ontfan-
gē die wordē sijnende en elcke crech
sonderlinge chierthz **D**z lichaem xpi
waert begaueet my vier graue als
ohydelychz Snelheit en claerht en
subtyllz **H**i ginc wtē beslotenen
graue also crachtich dz eertryck my
my groot vroude. dz die eerde beef-
de als of si ha vroude **D**ie hoeds
des graefs vsricte en wordē vuerit
als doode **W**en die doode stonde op
ha lichame wordē gedaerificeert
en voere my ziel en my lichaē my
osen l. here tē hemel optē xl^{te} dach
hie na **D**ie sonne die haen schijn
had gelate aende goedē vrijdach
Die ginch drie vren op eer dan si des

54
anderen daechs en spēelde en glan-
senden en lichte claerlic als of si ha-
vuruden **W**use lieue here haeste
tot sijre moed om ha te trooste. Wāt
si die lieffte en bedroeffte was **S**oe
waest ooc billic dat hi dier te ierste
vscheen **W**ā ons lieue heer voerden
alle die zielen tot sijre lieue moed
die hi vlost had **W**at grof vrou-
de was da. Wāt een yegelike ziele
sprack onser lieuer vrouwe enen
sonderlinge lof en danck dz si sijn
menschz tot haerre vlossinge had
gedaen **W**āt si da doe vlost waen
En die zielen knieldē da inde lichaē
en myt ziele vo ha **W**use lieue here
vtoende ha my vdaerde lichaē scoore

dan hondert sommen. en in enen sco-
ne blinckende cleede. en sprack tot
sijnre moed. Whegruet sijstu mij
alre lieffte moed. Doen sprack si
Willecoem bistu mij alre lieffte kint.
En si kmielde vo hem. en hi vo haer.
En hi sprac ic ben Ihus dijn soen
ic ben vreesen en ic ben mij di hier.
Doen stonden si op en si nam hem
in han armē en dructē aen haer
herte en cussende hem en vraechde
hem of alle wee wech wa. Ihus
sprac lieue moed alle pijn is vā mi
en alle vroude is mij mi. Die suete
moed die ruste sonderlinge sijn hei.
vijf wondē. en vgetende haers doot.
telike weets dz si da. af ontfangen

had **W**nse lieue heer sterctē ha' ogē
 dat si hem begeerliken sach onder
 sijn soon aensicht eū si ruerden hem
 aē eū sprack met hem vriendelike
En hi sat bi haer lijffelic **E**n nam
 sijn handē in haen handē eū besach
 se buite eū binne **H**oe minnelic
 waert si gethogē doer sijn menschz
 eū doer sijn heilige godheit **H**oe
 was haer droefheit so haest vwan
 delt in soe gr'oter vroude **D**oen stou
 den si op eū sprake te god' **E**n hi seide
 ha' hoe eū in wat manien hi sijn vriē
 de vlost had wt' helle **E**n wat hi in
 dien driē dagē had gedaen **E**n hoe
 dz hi woude tot maria magdalena
 gaen eū woude se troostē **D**oen so

sprach die suete moed' mā. Mijm soen
dat is wel behoerlic Si heeft di lief ge-
hadt en is alte zeer bedroeft om di **D**
lieue kint gedenct mijns en comt dic
weder **E**n nam in haeren armen
en gaf hem orlof **E**n die suete here
v'trooste ooc die and' vriendē **2: Reuēla.**
En goet mensce waert eens be-
bedruet in swaerē liden vā dien
die sijn vrient was **Doen knielde**
hi op een tijt ned' voer een cruicifix
en claechde onsen lieue hee' sinen
noot en grootē druck. seggende. lieue
here du wetes dat ic dit niet en
heb v'dient op hem **Doe seide onse**
lieue here. wat hadde ic den jode
gedaen dat si mi cruistē. dat leet ic

v̄duldichlic om. daer om lijde dit
 wed' om mi. want ic mach en̄ wil
 di dijns lydens dūysentfoūt. lonen
 en̄ versetten amen **Vā die glorie**

Die heilige coninck en̄ p̄heet gods'

Dauid spreect vā die glorie gods
 ald' **D** gloriose dingen sijn van v
 geseet **D** stadt gods **I**nd' waerheit
 also gloriose dingē. alsoe schone. also
 wonderlike dingē dat alle die wer-
 elt die niet v̄staen noch begripen
 en can **D**ch hoe wel sal ons dan sijn
 dā sullen wi bekenne dz selue p̄heet
Dauid seet **D**at beter is eenē dach
 in dat huys des heen. bouen dūysent
 jaeren in deser werelt. en̄ noch seet
dauidt **I**c sal **D** heer v̄sadet wordē

als ic v glorie sien sal. **W** deuoete zie-
le. hoe lange dz dese blijscap dueren
sal. **altijt** sal hū dūnckē dztet ierst
begint. na **xxx.** jaen en **v.** **xxx.** en
na ontellike d' duysent jaen salt
altijt een ierste begin wesen. **ca**

Het wa' sondlinge goet dzmē dese
woerdē den mensce in sijn oore riep
die **In sijn wterste is om te steruē.**

Here ic ben die arme mensce dien
gi geschapen hebt van utwē vadtik
goetheit en cracht tot v seluē. **H**ere
ic ben die arme mensce diē gi vlost
hebt mē utwē smadelike o'tsculdige doot
vā alle getwelt des viāts. da' o' hebdi al-
lee getwelt ou' mi. **H**ere ic bē die arme
mēscē diē gi behoude moecht in utwē grou-
deloose/ barmhertichz 27
dit v'sel is geopēbaert